

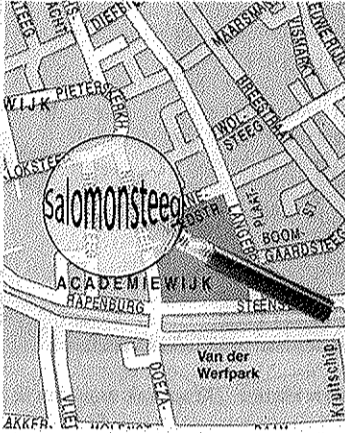
Steeg van de wijsheid

Waar komt de naam Lombardsteeg vandaan? Wie woonde er in de Bouwelouwensteeg? Waar heeft de Spijkerboorsteeg zijn naam aan te danken? Op deze en andere priemende vragen geeft de historische serie Langs Leidse Stegen een antwoord.
Vandaag: de Salomonsteeg.

De Salomonsteeg is een kort steegje dat de Nieuwsteeg met de Herensteeg verbindt. Zo halverwege de veertiende eeuw bestonden deze stegen nog niet, evenmin als de Muskadelsteeg, de Kloksteeg en de Scheepmakerssteeg. Waar nu de Nieuwsteeg is, lag toen het water van de Pieterskerkgracht, de Papensteen door tot aan het Rapenburg, en de Langebrug was nog de Vollersgracht, waar de laken-vollers de schapenwol in grote kuipen met water en urine stampten en kneedden totdat deze schoon was.

In de elleboog van het Rapenburg stonden het Gravensteen, de Kloosterkerk, het Begijnhof en enkele huizen. Aan een van die huizen, nu op de hoek van de huidige Nieuwsteeg en de Kloosterkerk, maar tot het klooster van de Duitse Orde en de Sint-Pieterskerkgracht, heeft de Salomonsteeg zijn naam te danken. Het was het huis van Philips van Leyden, een jurist die zijn boekenbezit na zijn dood beschikbaar stelde voor studenten.

Philips werd omstreeks 1326 in Leiden geboren en studeerde theologie en rechten in Frankrijk. Na zijn terugkomst trad hij als juridisch raadsman en klerk in dienst van graaf Willem V van Holland. Daarnaast vervulde hij verschillende functies binnen de kerk. Tijdens zijn studie en in de jaren daarna bouwde hij een voor die tijd indrukwekkende bibliotheek op van meer dan zeventig handschriften, waaronder uiteraard de standaardwerken voor de studie van het recht, verschillende theologische werken, een bijbel en een gebedenboek. De boekdrukkunst was nog niet uitgevonden, boeken waren schaars en duur, en een aantal van deze handschriften had hij dus, zoals in die tijd gebruikelijk was, zelf tijdens zijn studie

overschreven.

In zijn testament bepaalde hij dat zijn bibliotheek in zijn geheel bewaard moest blijven in een goed afgesloten ruimte in zijn huis bij de Pieterskerk. Studenten die geen geld hadden voor studieboeken, konden er - op speciaal verzoek en onder strikte voorwaarden - gebruik van maken. Het was dus geen bibliotheek waar iedereen maar even binnen kon lopen om een boek te lenen of in te zien.

Vanwege de aanwezigheid van de boeken en de wijsheid die men daaraan koppelde, werd het huis van Philips van Leyden 'Salomons Tempel', in het Latijn 'Templum Salomonis' genoemd. Nadat het hele perceel aan het eind van de zestiende eeuw in handen van de stad was gekomen, werd op een deel van de grond de Herensteeg en de Dwarsherensteeg aangelegd. Deze laatste steeg werd later omgedoopt tot Salomonsteeg, naar het huis van Philips van Leyden, de Templum Salomonis, waar nu het Nierquariaat van Burgersdijk en Antiquariaat gevestigd is.

TANNEKE SCHOONHEIM

Dr. Schoonheim werkt op het Instituut voor Nederlandse Lexicologie in Leiden.
Reageren: tanneke.schoonheim@inl.nl

